

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.8.2>

УДК 351:364

Н. С. Орлова,

д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0785-751X>

Ю. Л. Сіденко,

д. держ. упр., головний спеціаліст відділу розгляду звернень управління обслуговування громадян,

Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0093-2620>

Н. В. Мірко,

к. держ. упр., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4884-5195>

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

N. Orlova,

Doctor of Science in Public Administration,

Professor of the Department of Public Administration, Hryhorii Skovoroda

University in Pereiaslav

Y. Sidenko,

Doctor of Science in Public Administration, Chief Specialist of the Appeals Department of the Citizen service Department, Head Office of the Pension Fund of Ukraine in Donetsk Region

N.Mirko,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Public Administration, State University of Trade and Economics

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION OF UKRAINE: GOVERNMENT AND ADMINISTRATIVE ASPECT

В статті обґрунтовано, що соціальна безпека є важливою складовою національної безпеки держави. Метою статті є визначити механізми державного управління у сфері соціальної політики, які зможуть надати гідний рівень соціальної безпеки та соціального захисту населення в процесі європейської інтеграції та на шляху відновлення соціально-економічного потенціалу України. Узагальнено наукові підходи щодо визначення сутності поняття «соціальна безпека» та її структурних компонентів. Виділено індикатори соціальної безпеки, які дозволяють достовірно оцінити ефективність реалізації механізмів забезпечення соціальної безпеки в країні. Досліджено механізми правового, організаційного, інформаційного, фінансового, кадрового, науково-методичного забезпечення соціальної безпеки. Визначено особливості механізму фінансового забезпечення соціальної безпеки. Виділено загрози соціальній безпеці в Україні та пріоритети реалізації механізмів державного управління у сфері соціальної політики, реалізація яких забезпечить сталий розвиток цієї системи, сприятиме ефективному використанню фінансових ресурсів та досягненню високих стандартів життя.

The article substantiates that social security is an important component of the government's national security. The purpose of the article is to determine the mechanisms of government management in the field of social policy, which will be able to provide a decent level of social security and social protection of the population in the process of European integration and on the way to restoring the socio-economic potential of Ukraine. Scientific approaches to defining the essence of the concept of “social security” and its structural components are summarized. Indicators of social security have been identified, which make it possible to reliably assess the effectiveness of the implementation of social security mechanisms in the country (the level of subsistence, the level of well-being, the level of social security, the level of protection and self-preservation, the level of education and self-development). The mechanisms of legal, organizational, informational, financial,

personnel, scientific and methodical provision of social security have been studied. The peculiarities of the financial provision's mechanism of social security are defined: the main sources of financing are funds from government and local budgets, funds from government social insurance funds; gradual increase in the share of budget expenditures for social and cultural activities in consolidated budget expenditures; increase of government social standards, guarantees, benefits in accordance with the growth of the living wage. Threats to social security in Ukraine are highlighted. The priorities for the implementation of government management mechanisms in the field of social policy have been determined (increasing the level of social standards and guarantees, supporting vulnerable segments of the population in accordance with European norms, developing the system of social services, transforming social support programs for the population), the implementation of which will ensure the sustainable development of this system, will contribute to its effective use, have been determined financial resources and achieving high living standards.

Ключові слова: *соціальна безпека, механізми державного управління в сфері соціальної політики, соціальний захист населення, соціальні стандарти, євроінтеграція.*

Keywords: *social security, government management mechanisms in the field of social policy, social protection of the population, social standards, European integration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Показники соціально-економічного стану України у глобальних та європейських індексах за останні три роки має негативну динаміку. Постанова та досягнення Цілей сталого розвитку 2030, виходячи з нових воєнних умов та процесу євроінтеграції, піддалися суттєвому корегуванню, зазнали змін стратегічні пріоритети розвитку країни та її відновлення після війни. За останні два роки основними

механізмами державного управління у сфері соціальної політики були наступні: реформування пенсійного забезпечення; створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери; підвищення рівня соціальних стандартів та гарантій та підтримка малозабезпечених сімей; розвиток якісних соціальних послуг; сприяння інклюзії осіб з інвалідністю в суспільне життя; захист прав дітей; забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидія домашньому насильству та торгівлі людьми. Багато змін відбулося у нормативно-правовому полі, щоб досягти та виконати вимоги Європейського Союзу (ЄС) у реформуванні соціальної політики України та підвищенні рівня соціальної безпеки населення. Тому, залишається актуальним приділити увагу індикаторам соціальної безпеки країни, фінансовому механізму державного управління у сфері соціальної політики, сучасним соціальним стандартам, механізмам соціального захисту вразливих верст населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальненню теоретичних підходів до трактування поняття «соціальна безпека», визначенню особливостей нормативно-правового забезпечення щодо розкриття суті соціальної безпеки присвячено наукові дослідження Білоус І. [1], Варналій З. [2], Коленда Н. [3], Линдюк С. [4], Лугової В. [5], Мартіянової М. [5], Підлипної Р. [6]. Питання узагальнення концептуальних засад соціальної безпеки, методичних підходів щодо оцінки рівня соціальної безпеки держави активно досліджують Поплавська О. [7], Сидорчук О. [8], що дало змогу визначити базові індикатори та соціально-економічні детермінанти, які характеризують рівень досягнення соціальної безпеки в країні в сучасних умовах нестабільно глобального середовища.

Головні бар'єри та пріоритети забезпечення соціальної безпеки, шляхи реалізації ефективної державної політики щодо забезпечення соціального захисту в умовах цифровізації з урахуванням викликів, спричинених пандемією COVID19, виділили вітчизняні науковці Бондар М. [9], Бондаревська К. [10], Новікова О. [8], Панькова О. [8], Сидорчук О. [8]. Актуальним питанням залишається впровадження та ефективна реалізація

механізмів державного управління щодо забезпечення соціальної безпеки на всіх рівнях державного управління.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – визначити механізми державного управління у сфері соціальної політики, які зможуть надати гідний рівень соціальної безпеки та соціального захисту населення в процесі європейської інтеграції та на шляху відновлення соціально-економічного потенціалу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі євроінтеграції України та досягнення Цілей сталого розвитку значна увага приділяється механізмам державного управління у соціальній сфері, зокрема питанню соціального захисту та соціальної безпеки.

В Україні конституційно закріплено поняття «соціальний захист», яке включає право на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також досягнення пенсійного віку та в інших випадках, передбачених законом.

На сьогодні державну політику України у сфері соціального захисту формує більше 150 законів Верховної Ради України, більше 100 постанов Кабінету Міністрів України, більше тисячі міжвідомчих та відомчих розпоряджень та наказів. В Україні створено правове підґрунтя формування системи забезпечення соціальної безпеки, але відсутнє офіційне визначення поняття «соціальна безпека». Стратегія національної безпеки України, прийнята в 2007 році, визначала «соціальну безпеку» як стан розвитку держави, при якому держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз».

Єдине офіційне визначення терміну «соціальна безпека» міститься лише в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (2013 р.), в яких «соціальна безпека» визначена як стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку

людського капіталу як найважливішої складової економічного потенціалу країни [11].

Винятково практичним документом щодо забезпечення національної безпеки, зокрема і в соціальній сфері, була Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена в 2015 році. Пріоритети національних інтересів України в сфері соціальної безпеки виділено в прийнятій в 2020 р. Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Стратегія людського розвитку, затверджена указом Президента України у 2021 році, визначає людський розвиток як напрямом забезпечення національної безпеки України, та виділяє серед завдань держави – формування такого економічного та соціального порядку, який буде гарантією реалізації права громадян на соціальну захищеність.

Узагальнення теоретичних підходів вітчизняних вчених щодо визначення поняття «соціальна безпека» [1, 3-6], аналіз чинного законодавства свідчить про відсутність системного підходу до визначення базових категорій, що формують понятійно-категоріальний апарат в сфері забезпечення соціальної безпеки країни.

Соціальну безпеку можна розглядати як комплексне, багатофункціональне поняття з розгалуженою структурою. На думку Бондаревської К. В., основними складовими соціальної безпеки є демографічна, освітня, продовольча, міграційна, особиста безпека, безпека здоров'я, безпека зайнятості [10]. Основними складовими соціальної безпеки за дослідженням Варналій З. є: безпека життя, безпека праці, безпека здоров'я, безпека соціального захисту, безпека честі і гідності, гуманітарна безпека, психологічна безпека, демографічна безпека, міграційна безпека. Елементами «соціальної безпеки» за визначенням Линдюк С. є: базові елементи концепту «соціальна безпека» та додаткові [4]. Авторська методика оцінювання рівня соціальної безпеки, запропонована Поплавською О.М. включає індикатори соціальної безпеки, систематизовані за групами: ринок праці, матеріальне благополуччя, якість соціально-трудова відносин, екологічна компонента [7].

І. І. Білоус виділила наступні основні індикатори соціальної безпеки: високий рівень бідності, соціальна нерівність та висока диференціація доходів населення, бідність працюючого населення, погіршення стану фізичного здоров'я населення, погіршення демографічного стану держави [1].

Систематизуючи вищевикладене, для моніторингу та аналізу соціальної безпеки в країні можна виділити наступні групи індикаторів (рис.1): рівень забезпечення життєдіяльності, рівень добробуту, рівень соціального забезпечення, рівень захисту та самозбереження, рівень освіти та саморозвитку, які дозволяють достовірно оцінити ефективність реалізації механізмів забезпечення соціальної безпеки в країні.

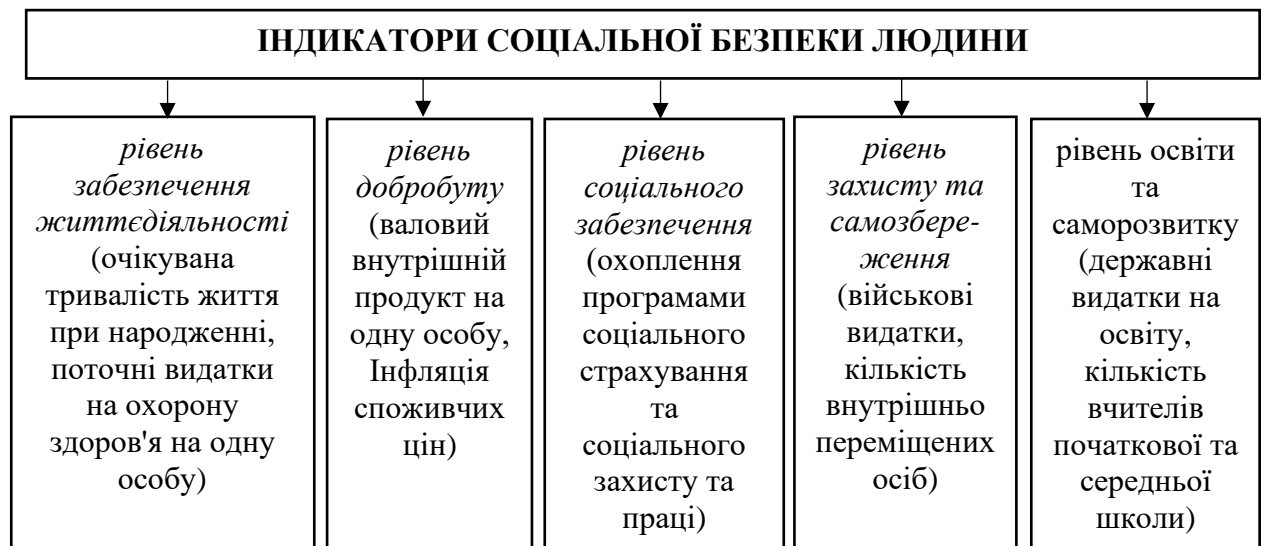

Рис.1. Система індикаторів соціальної безпеки

Джерело: на основі [2]

Механізм забезпечення соціальної безпеки представляє собою систему правових, управлінських, організаційно-економічних заходів щодо мінімізації та запобігання економічним та соціальним загрозам в регіоні, у державі, та включає механізми правового, організаційного, інформаційного, фінансового, кадрового, науково-методичного забезпечення, тощо [12].

Правовий механізм забезпечення соціальної безпеки передбачає закріплення на законодавчому рівні відповідальності та компетенції органів державної влади, координацію цілей, завдань, напрямів, принципів, реалізація

яких здійснюється через впровадження та розробку цільових законодавчих актів, програм, стратегій, концепцій.

Організаційний механізм забезпечення соціальної безпеки є комплексом заходів (методів, засобів, принципів, об'єктів, суб'єктів управління) щодо управління функціонуванням системи для реалізації стратегічної мети шляхом регулювання правових, соціальних, економічних та ін. чинників. Основними принципами забезпечення соціальної безпеки є: додержання балансу соціальних інтересів особи, суспільства та держави, їх взаємна відповідальність; пріоритет свобод та прав громадянина та людини; попередження виникнення соціальних небезпек, ризиків, загроз та ін. [4]. В структурі забезпечення соціальної безпеки виокремлюють методи (економічні, організаційні, правові) [3].

Основними джерелами реалізації механізму фінансового забезпечення соціальної безпеки є кошти державного й місцевих бюджетів та кошти фондів державного соціального страхування. Характерною ознакою чинної моделі соціальної політики України є загальна тенденція збільшення частки бюджетних видатків на соціально-культурні заходи у видатках зведеного бюджету. Видатки Державного бюджету України в 2023 році склали: на фінансування культури за загальним та спеціальним фондами - 4,3 млрд грн. (в 2022 році - 0,5 млрд грн.), соціальний захист - 469,25 млрд грн. (в 2022 році - 425,99 млрд грн.).

Метою встановлення державних соціальних стандартів та нормативів є визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, визначених Конституцією України. На основі соціальних стандартів визначаються розміри основних соціальних гарантій. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» базовим державним соціальним стандартом є прожитковий мінімум. З 1 січня 2023 року прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць встановлений у розмірі 2589 грн. Загальне підвищення в порівнянні з 2022 роком становить 8,1% (станом на 01.01.2022 – 2393 грн.) (табл.1). На

2025-2026 рр. розмір прожиткового мінімуму планується збільшити з урахуванням підвищення показника прогнозованого індексу споживчих цін на 2%.

В Україні налічується 2 703 тис. осіб з інвалідністю, з них 163,9 тис. – діти з інвалідністю. Із загальної кількості осіб з інвалідністю майже 80% осіб працездатного віку, які потребують реабілітації та працевлаштування, забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації. В 2024 році в порівнянні з показником 2022 року на 22% підвищився розмір державних соціальних допомог, які надаються відповідно до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Розмір допомоги на поховання для працюючих та членів їх сімей, допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, допомоги при народженні дитини в 2022-2024 рр. не змінився [13].

Відповідно до зростання прожиткового мінімуму передбачається підвищення з 01.01.2025 – на 4,6%, з 01.01.2026 – на 7%, розмірів таких державних соціальних гарантій, як мінімальна заробтїна плата, посадовий оклад працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки [13].

Фінансовий механізм забезпечення соціальної безпеки потребує передусім соціальної виваженості та спрямованості Держбюджету з урахуванням вагомості загроз соціальній безпеці, а також посилення соціального спрямування податкової політики держави.

Інформаційний механізм забезпечення соціальної безпеки передбачає: формування мережі інформаційно-аналітичних центрів для збору й обробки інформації; розробку й упровадження інтелектуальних систем підтримки управлінських рішень щодо забезпечення соціальної безпеки, тощо.

Таблиця 1. Державні соціальні стандарти та гарантії України в 2022-2024 рр.

Показник	2022					2023		2024		
	01.01	01.03	01.07	01.10	01.12	01.01	01.03	01.01	01.04	01.04
Прожитковий мінімум (ПМ) в розрахунку на місяць на одну особу	2393		2508		2589	2589		2920		
для дітей віком до 6 років	2100		2201		2272	2272		2563		
для дітей віком від 6 до 18 років	2618		2744		2833	2833		3196		
для працездатних осіб	2481		2600		2684	2684		3028		
для осіб, які втратили працездатність	1934		2027		2093	2093		2361		
Мінімальна заробітна плата	6500		6500	6700	6700	6700		7100	8000	
(у % до ПМ для працездатних осіб)	262,0		250,0	257,7	249,6	249,6		234,5	264,2	
Мінімальна пенсія	1934		2027		2093	2093		2093	2361	
(у % до ПМ для осіб, які втратили працездатність)	100,0		100,0		100,0	100,0		88,6	100,0	
Мінімальна пенсія для осіб, які мають повний страховий стаж (30/35 років) віком від 65 років	2600		2600	2680	2680	2680	3120	3120	3200	
(у % до ПМ для осіб, які втратили працездатність)	134,4		128,3	132,2	128,0	128,0	149,1	132,1	135,5	
віком від 60 до 65 років	2200	2300	2300		2300	2300	2760	2760		
(у % до ПМ для осіб, які втратили працездатність)	113,8	118,9	113,5		109,9	109,9	131,9	116,9		
Мінімальна пенсія для осіб, які мають страховий стаж 20/25 років віком від 75 років	2500		2500		2500	2500	3000	3000		
(у % до ПМ для осіб, які втратили працездатність)	129,3		123,3		119,4	119,4	143,3	127,1		
від 80 років	2600		2600		2600	2600	3120	3120		
(у % до ПМ для осіб, які втратили працездатність)	134,4		128,3		124,2	124,2	149,1	132,1		

Джерело: на основі [13]

Серед інструментів реалізації інформаційного механізму забезпечення соціальної безпеки можна виділити Єдину інформаційну систему соціальної сфери, Єдиний соціальний реєстр, електронні трудові книжки, електронний реєстр листків непрацевдатності (запроваджені з червня 2021 року), електронна пенсійна справа та ін.

Наразі головним пріоритетом держави в реалізації кадрового механізму забезпечення соціальної безпеки є повернення громадян, які вимушено виїхали за кордон в умовах війни (більше 7 млн. осіб) шляхом уніфікації освітніх і дипломних стандартів України та ЄС; надання мігрантам пільг для навчання на затребуваних державою спеціальностях; впровадження програм професійного навчання та фінансової підтримки (підтримка у заснуванні власної справи, пільговий режим ввезення обладнання та виробничих засобів для продовження /започаткування бізнесу в Україні, бізнес-курси, спеціальні навчальні курси, надання бізнес-позик через програми зайнятості).

Механізм науково-методичного забезпечення соціальної безпеки вимагає використання в практиці державного управління результатів наукових досліджень із соціальної безпеки, розробки на конкурсній основі стратегій (концепцій), програм соціальної безпеки, розробки методики оцінки соціальної безпеки.

В умовах воєнного стану, враховуючи складну соціально-економічну ситуацію, загострення глобалізаційних процесів, наслідків пандемії COVID-19, серед основних загроз соціальній безпеці в Україні можна виділити зростання рівня бідності; деградація соціальних цінностей, зростання безробіття у зв'язку із припиненням діяльності більшості підприємств в зоні бойових дій; незахищеність соціальних прав та свобод громадян; нерозвиненість механізмів державно-приватного та соціального партнерства, низький рівень правової свідомості, тощо.

З урахуванням вищезазначеного, пріоритетами реалізації механізмів державного управління у сфері соціальної політики мають бути: підвищення рівня соціальних стандартів та гарантій та підтримка вразливих верств

населення відповідно європейським нормам; розвиток системи соціальних послуг; забезпечення своєчасного та у повному обсязі фінансування пенсійних виплат; трансформація програм соціальної підтримки населення в єдину базу соціальної допомоги, розрахунок фінансово-майнового стану сім'ї для якої має проводитись за єдиними критеріями.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. На основі проведеного дослідження понятійного апарату та особливостей, структури соціальної безпеки та соціального захисту населення України узагальнено наукові підходи щодо визначення сутності поняття «соціальна безпека» та її структурних компонентів. Виділено індикатори соціальної безпеки, які дозволяють достовірно оцінити ефективність реалізації механізмів забезпечення соціальної безпеки в країні. Досліджено механізми правового, організаційного, інформаційного, фінансового, кадрового, науково-методичного забезпечення соціальної безпеки. Визначено особливості механізму фінансового забезпечення соціальної безпеки: основні джерела фінансування – кошти державного й місцевих бюджетів, кошти фондів державного соціального страхування; поступове збільшення частки бюджетних видатків на соціально-культурні заходи у видатках зведеного бюджету; підвищення державних соціальних стандартів, гарантій, допомог відповідно до зростання прожиткового мінімуму. Виділено загрози соціальній безпеці в Україні та пріоритети реалізації механізмів державного управління у сфері соціальної політики, реалізація яких забезпечить сталий розвиток цієї системи, сприятиме ефективному використанню фінансових ресурсів та досягненню високих стандартів життя.

Література

1. Білоус І.І. Поняття соціальної безпеки та її роль в системі національної безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2019. №3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6955>

2. Баженова О. В., Варналій З. С., Чеберяко О. В. Соціальна безпека людини в умовах військової агресії: індикатори та оцінювання (на прикладі України). *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. №8. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-07-02/2023-8-07-02>
3. Коленда Н.В. Соціальна безпека населення та її основні складові. *Modern directions of theoretical and applied researches*. 2013. №32(1). С.27-32.
4. Линдюк С. Теоретичні інтерпретації концепту «соціальна безпека» в українському науковому дискурсі. *Науковий вісник: Державне управління*. 2022. №1(11). С. 92-113.
5. Лугова В.М., Мартіянова М.П. Довіра в системі соціальної безпеки підприємства. Управління стійким розвитком економіки: теоретичні і практичні аспекти: колективна монографія. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2018. С. 70-78.
6. Підлипна Р.П. Методологічні засади тлумачення дефініції «соціальна безпека». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25(2). С. 275-280.
7. Поплавська О.М. Соціальна безпека: нові виміри в сучасному глобальному середовищі. *Галицький економічний вісник*. 2022. №2. Т.75. С. 21-29.
8. Новікова О. Ф., Сидорчук О. Г., Панькова О. В. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки: монографія. Київ; Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.
9. Бондар М.І. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип.34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/976/934>
10. Бондаревська К. В. Сучасні тенденції розвитку ринку праці в контексті соціальної безпеки держави. *Проблеми економіки*. 2019. №3. С. 255-262. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-255-262>
11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

12. Орлова Н.С., Мірко Н.В. Публічні механізми реалізації соціальної політики України в умовах сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 21. С.108-113.

13. Показники державного бюджету на 2025-2026 роки. Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%94%D0%91%D0%A3_2025_2026.pdf.

References

1. Bilous, I.I. (2019), “The concept of social security and its role in the state's national security system”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol.3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6955> (Accessed 12 August 2024).

2. Bazhenova, O.V., Varnaliy, Z.S. and Cheberyako, O.V. (2023), “Human social security in conditions of military aggression: indicators and evaluation (using the example of Ukraine)“, *Problems of modern transformations*, [Online], vol. 8, available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-07-02/2023-8-07-02> (Accessed 12 August 2024).

3. Kolenda, N.V. (2013), “Social security of the population and its main components”, *Modern directions of theoretical and applied researches*, vol.32(1), pp. 27-32.

4. Lyndyuk, S. (2022), “Theoretical interpretations of the concept “social security” in the Ukrainian scientific discourse”, *Naukovyĭ visnyk: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1(11), pp. 92-113.

5. Luhova, V.M. and Martiianova, M.P. (2018). *Dovira v systemi sotsial'noï bezpeky pidpriemstva. Upravlinnia stiĭkym rozvytkom ekonomiky: teoretychni i praktychni aspekty: kolektyvna monohrafiia* [Trust in the social security system of the enterprise. Management of sustainable economic development: theoretical and practical aspects: collective monograph], Vyd-vo Ivanchenka I.S., Kharkiv, Ukraine.

6. Pidlypna, R.P. (2015), “Methodological principles of interpretation of the definition “social security””, *Naukovyĭ visnyk NLTU Ukraïny*, vol. 25(2), pp. 275-280.

7. Poplavs'ka, O.M. (2022), “Social security: new dimensions in today's global environment“, *Halys'kyĭ ekonomichnyĭ visnyk*, vol.2(75), pp. 21-29.

8. Novikova, O. F., Sydoruk, O. H. and Pan'kova, O. V. (2018). Stan ta perspektyvy sotsial'noi bezpeky v Ukraini: ekspertni otsinky: monohrafiia [Status and prospects of social security in Ukraine: expert assessments: monograph]. LRIDU NADU, Kyiv; L'viv, Ukraine.

9. Bondar, M.I. (2021), “Social security and social protection in Ukraine“, *Ekonomika ta suspil'stvo*, [Online], vol.34, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/976/934> (Accessed 12 August 2024).

10. Bondarevs'ka, K. V. (2019), “Modern trends in the development of the labor market in the context of social security of the state“, *Problemy ekonomiky*, vol.3, pp. 255-262.

11. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), Order “On the approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (Accessed 12 August 2024).

12. Orlova, N.S. and Mirko, N.V. (2023), “Public mechanisms for the implementation of the social policy of Ukraine in conditions of sustainable development“, *Investysii: praktyka ta dosvid*, vol.21, pp.108-113.

13. The official site of Ministry of Finance of Ukraine (2023), “Indicators of the state budget for 2025-2026“, available at: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%94%D0%91%D0%A3_2025_2026.pdf (Accessed 12 August 2024).

Стаття надійшла до редакції 13.08.2024 р.